

**1 MAYIS ULUSLARARASI
SOSYAL POLİTİKALAR VE
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR
KONGRESİ**

**1 Mayıs 2019
Ankara - Türkiye**

KONGRE KİTABI

Editörler

**Doç. Dr. Sehrana KASIMI
Dilrabo ABDAZIMOVA**

**ISBN – 978-605-7875-71-6
İKSAD YAYINEVİ**

**1 MAYIS ULUSLARARASI SOSYAL POLİTİKALAR VE BİLİMSEL
ARAŞTIRMALAR KONGRESİ
1 MAYIS 2019 / ANKARA - TÜRKİYE**

KONGRE KÜNYESİ

KONGRE ADI

**1 MAYIS SOSYAL POLİTİKALAR VE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR
KONGRESİ**

TARİHİ VE YERİ

1 Mayıs 2019 / Ankara, Türkiye

DÜZENLEYEN KURUM

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü

KONGRE BAŞKANI

Doç. Dr. Sehrana KASIMİ

KOORDİNATÖR

Dilrabo ABDAZIMOVA

YABANCI KATILIMCILAR

Dr. Natela POPKHADZE – Gürcistan

Firoz FAOZI – Afganistan

Werner THIEL- Almanya

Majid VAFAEEZADEH- Almanya

Доц. БАШИРОВ Габиль Иманхан оглы - Azerbaycan

Доц. СЕЙИДОВА Севиндж Мамед кызы – Azerbaycan

Проф., док. А. АЛДАШ- Kazakistan

Док., К. АЛДАШЕВА- Kazakistan

A.S. NABIDULLIN- Kazakistan

Prof. Dr. Bahadurkhan ABDYMANAPOV- Kazakistan

Raziya KALDYBEKOVA – Kazakistan

Т.Жұмашева – Kazakistan

Prof. Dr. Аксауле МАНКЕШ– Kazakistan

Сандугаш ТЛЕУБАЙ– Kazakistan

KONGRE DİLLERİ

Türkçe, İngilizce, Rusça, Çince

Yaqut AGASIYEVA
TOPLUCA İLETİŞİM İHTİYACININ GİDERİLMESİ TALEBELERİN İDRAK
AKTİFLİĞİNİ YÜKSELTEN FAKTÖR GİBİ
[196-198]

Ahmed Emin OSMANOĞLU
Osman PINAR
Gökhan ÇELİK
Şüheda KORKUTATA
ÖĞRENCİLERİN 15 TEMMUZ OLAYINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
[199-200]

Ahmed Emin OSMANOĞLU
Yasemin BUZUNOĞLU
Leyla AY
SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA KADIN OLGUSU
[201]

Bahadurkhan ABDYMANAPOV
Raziya KALDYBEKOVA
FORMATION OF HIGH-LEVEL THINKING SKILLS AS ONE OF THE
COMPONENTS OF OPTIMIZING GEOGRAPHY EDUCATION AT SCHOOL
[202-205]

Jazira Isakızı ISAYEVA
ATASÖZLERİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ
[206-209]

А. АЛДАШ
ШЕТТІЛДІК СӨЗДЕР ЖӘНЕ КІРМЕ СӨЗДЕР ЕМЛЕСІНІҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ
[210-216]

К. АЛДАШЕВА
НЕОЛОГИЯЛЫҚ ЛЕКСИКОНДАҒЫ КРЕАТИВТІЛІК: КОГНИТИВТІК VS.
КОММУНИКАТИВТІК ПАРАМЕТРЛЕР
[217-221]

А.С. НАБИДУЛЛИН
ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ТІЛДІК КЕҢІСТІК ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСİNДЕГІ
ИНТЕГРАЦИЯ
[222-226]

Aykut EKİYOR
Narmin MAHMUDLU
TÜKETİCİLERDE AKILCI İLAÇ KULLANIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER
[227-243]

**НЕОЛОГИЯЛЫҚ ЛЕКСИКОНДАҒЫ КРЕАТИВТІЛІК: КОГНИТИВТІК VS.
КОММУНИКАТИВТІК ПАРАМЕТРЛЕР**
**CREATIVITY IN THE NEOLOGIC LEXICON: COGNITIVE VS. COMMUNICATIVE
PARAMETERS**

К. АЛДАШЕВА

Философия докторы (Ph.D)

М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті
Орал, Қазақстан

ТҮЙІНДЕМЕ

Креативтілік – санадағы бұрыннан бар, бірақ өзара байланысқа түспеген менталды репрезентациялар арасында жаңа байланыс орнату қабілеті. Зерттеушілердің пайымдауынша, девиация (ауытқу) – неологизациядағы креативтілік процесінің маңызды құрамдас бөлігі. Қазіргі когнитивтік неологиядағы шешімін таппаған мәселелердің бірі – жаңа лексикалық бірліктердің және сөздегі жаңа мағынаның пайда болуындағы креативтіліктің когнитивтік тетіктерін анықтау.

Мақалада жаңа сөздердің пайда болуындағы креативтілік мәселесі когнитивтік және коммуникативтік параметрлердің арақатынасында қарастырылады. «Тілдегі креативтілік vs. тілдік тұлғаның креативтілігі» сөйлеу әрекетіндегі жаңа сөздердің пайда болуы және олардың конвенционализация процесіне түсуі сатысында талданады.

Тірек сөздер: Неология, Когнитивтік неология, Когниция, Коммуникация, Девиация, Менталды лексикон

ANNOTATION

The article deals with the problem of creativity in the emergence of new words in the ratio of communicative and cognitive parameters. «Creativity in language vs. the creativity of the linguistic personality» is analyzed in the stage of the birth of a new word in a speech act and in the process of its conventionalization.

Creativity is the ability to establish new connections between existing and previously unrelated mental representations. According to researchers, the deviation (deviation) is an important component of the process of creativity during neologization. One of the unsolved problems of modern cognitive neology is the identification of the cognitive mechanisms of creativity underlying the emergence of new lexical units and the emergence of a new meaning of the word.

Keywords: Neology, Cognitive neology, Cognition, Communication, Deviation, Mental lexicon

Сөздік қор – қоғамдық өмірмен сабақтас өзгерістерге аса бейім, ең қозғалмалы тілдің ішкі жүйесі. Жаңа тілдік бірліктер мен категориялардың жасалу процесі үздіксіз сипатқа ие. Өткен ғасырдағы тілдегі жаңа бірліктердің табиғатын ашуға жасалған ғылыми ұмтылыстар мен негізгі теориялардың қатарында денотативтік, стилистикалық және лексикографиялық теорияны (60-жылдар); бұдан кейін құрылымдық және тарихи аспектіні (70-жылдар), сондай-ақ психолингвистикалық теорияны (90-жылдар) атауға болады. Алайда көрсетілген бағыттар неологияның маңызды мәселелерінің толық шешімін бере алмады. Тілдің қазіргі даму сатысындағы неологизация процесінің қарқынды сипаты жаңа сөздердің пайда болуы мен қолданысына қатысты проблемалардың шешімін табуда айрықша мүмкіндіктерді ұсынып отырып. Бұған қазіргі лингвистикалық әдебиеттердегі лексикалық инновациялардың жаңа аспектілерде қарастырылуы дәлел бола алады.

1 MAYIS SOSYAL POLİTİKALAR VE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

1 Mayıs 2019 / Ankara - Türkiye

Тілдегі құбылыстарды, түрлі процестерді, олардың өзара байланысы мен арасалмағын когнитивтік аспектіде зерттеу лингвистика ғылымының қазіргі даму сатысын сипаттайды. Когнитивтік лингвистиканың аясында жаңа сөздердің жасалу тетіктерін, жаңа лексикалық бірліктердің қалыптасу үдерісіне ықпал ететін когнитивтік факторларды, когнитивтік және тілдік құрылымдардың арасалмағын танып-түсіну аса маңызды.

Когнитивтік лингвистикадағы менталды лексикон термині – тілдегі неология құбылысының мәнін жан-жақты зерделеуде назарға алынуы тиіс ғылыми ұғым. Менталды лексиконда орын алатын түрлі процестердің, спецификалық тетіктердің сипаты мен қызметі тілдегі жаңа сөздердің жасалуынан бастап, нормалану, кодификациялану сатысына дейін өзіндік ерекшеліктерге ие. Осындай маңызды проблемалардың қатарында жаңа сөз жасаудағы тілдік тұлғаның креативтілік қабілеті мен тілдің креативтілік әлеуетін, бұл байланыстағы когниция мен коммуникативтік параметрлердің / факторлардың арасалмағын анықтаудың өзектілігі айқын көрінеді.

Лексикондағы креативтілік проблемасын жаңа сөздердің жасалуындағы когнитивтік және коммуникативтік параметрлер арақатынасының аясында қарастыру а) жаңа сөз жасауда маңыздырағы когниция ма әлде коммуникация ма? ә) жаңа сөз жасау әрекетінде артықшылық когниция мен коммуникация арасында қалай бөлінеді? б) лексикалану (жаңа сөздің тіл жүйесіне енуі) және әлеуметтену (жаңа сөздің қоғамда қабылдануы) процестерінде когниция мен коммуникацияның өзара арақатынасы қандай? деген мәселелердің басын ашуға ықпал етеді.

Е.С. Курбрякованың пайымдауынша, тіл өмір бойы адам санасын қалыптастырады, алайда, керісінше адамның – тілдік тұлғаның креативті бастамалары да тілді белсенді түрде түрлендіре отырып, тілді жасайтындығы да ақиқат [1]. «Тілдегі креативтілік және тілдік тұлғаның креативтілігі» деген ұғым осы тұста туындайды.

Соңғы жылдары креативтілік теориясы бойынша жасалған зерттеулерде екі бағыт байқалады. Біріншісі – ассоциативтік теорияда креативтілік «төменнен жоғары қарай» жүретін когнитивтік процесс ретінде қарастырылады. Бұл Медниктің креативтілік теориясынан басталады [2]. Ассоциативтік теорияға сәйкес креативтілік деңгейі анағұрлым жоғары тұлғаның менталды лексиконындағы ассоциативтік байланыстар көбірек және түрлі ассоциативтік қатынастарды жылдам орындалады. Бұны соңғы жылдары жасалған эксперименттік зерттеулердің нәтижелері де дәлелдейді: креативтілік деңгейі жоғары тілдік тұлғаның менталды лексиконындағы семантикалық тордың құрылысы креативтілігі анағұрлым төмен тұлғаның менталды лексиконымен салыстырғанда шиеленіспеген. Яғни креативтілігі жоғары тұлға анағұрлым икемді семантикалық торға ие, бұл ақпаратты өңдеу процесінде ассоциативтік байланыстарды тиімді орнатуға мүмкіндік береді. Ғалым Тагарданың пайымына сәйкес, креативтілік қолданыстағы (бұрыннан бар) репрезентациялар арасында жаңа байланыс орнату қабілеті деп анықталады [3]. Зерттеушінің креативтілік бұрын байланысқа түспеген менталды репрезентациялардың өзара жаңа байланысын талап етеді деген пікіріне сүйене отырып, девиация (ауытқу) және конфронтация құбылыстарын неологизация кезіндегі креативтіліктің аса маңызды құрамдас бөлігі деп тануға болады. Себебі нәтижесінде жаңа байланыстар, жаңа паттерндер мен модельдер жасалады, лексикалық бірліктер пайда болады [4].

Екінші теорияда креативтілік «жоғарыдан төмен қарай» бағытталатын, орындаушылық қызметпен, зейінді және когницияны бақылау қабілетімен байланысты когнитивтік процесс ретінде қарастырылады [5]. Бұл теорияның шеңберінде креативтілік бойынша бақыланатын процестердің ауқымын анықтауға арналған зерттеулер жүргізілген. Бұл ретте жылжымалы интеллектке (fluid intelligence (Gf) ерекше назар аударылған [5; 6]. Жылжымалы интеллект жаңа, бұрын зерттелмеген

1 MAYIS SOSYAL POLİTİKALAR VE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

1 Mayıs 2019 / Ankara - Türkiye

проблемалардың шешімін табуға бағытталған түрлі когнитивтік операциялар кезінде қолданылатын қабілеттен көрінеді. Ал кристалданған интеллект (Gc) адамның білім шеңберіне және оның нақты проблемаларды шешуде осы білімді пайдалану қабілетіне байланысты.

Ғалымдар тарапанынан жылжымалы (Gf) және кристалданған (Gc) интеллекттер арасындағы өзара байланысты анықтау үшін зерттеулер жүргізілген. Нәтиже бойынша кристалданған интеллект креативтілік деңгейі орташа адамдарға, ал жылжымалы интеллект IQ көрсеткіші жоғары адамдарға тән екендігі анықталған. Бұл ғылыми жаңалық креативтіліктің екі сатысы арасындағы өзара байланысты көрсетеді: генерация / жаңашылдық және интерпретация / тоғыстыру.

Аталған екі бағытта да менталды лексиконның құрылымы креативтіліктің өлшемі үшін аса маңызды негізгі компонент ретінде қарастырылады. Бірінші теорияда менталды лексиконның құрылымы адамның креативтілік қабілетімен тікелей байланысты болса, екінші теорияда менталды лексикон креативтілікті жүзеге асыруға арналған базис ретінде ғана қарастырылады. Сондай-ақ тілдегі жаңа сөздің менталды санада қабылдануы мен орналасуы, соның ішінде тілдің креативтілік әлеуетін сипаттау үшін бірінші теориядағы тұжырымдар маңызды болса, екінші теория шеңберіндегі тұжырымдар жаңа сөз жасаудағы және оны қабылдаудағы тілдік тұлғаның креативтілік деңгейін анықтау үшін маңызды.

Менталды лексикон – вербалды сипаттағы немесе вербалды формаға өткен, яғни ақпаратты вербалды формада өңдеумен байланысты адам жадының бөлінбес бөлшегі. Олай болса, ішкі лексиконның құрылымы, біріншіден, белгілі бір ұлттық тілге тән лексикалық жүйесінің ерекше теңдесі ретінде, екіншіден, адам миына, оның интеллектісіне, адам жадына тән жалпы кеңістіктің бөлшегі ретінде анықталады [7, 379].

Түрлі анықтамаларды тоғыстыра тұжырымдасақ, менталды лексикон – сөйлеу әрекетіне тікелей немесе жанама қатысты түрлі ақпараттарды қабылдау, қайта кодтау, өңдеу және сақтау процестерінің бейсызықтық (нелинейный) жүйесі (немесе жүйелері). Бұл жерде жанама ақпарат ретінде әлем, ақиқат болмыс, жеке адамның тәжірибесі, қабілеттері және инференция нәтижелері туралы білімді бекітетін тілдік емес ақпараттар түсініледі [8].

Менталды лексиконның неологизациялануында «тілдегі креативтілік vs. тілдік тұлғаның креативтілігі» қалай көрініс табатындығы анықтауда, ең алдымен жеке адамның жас ерекшелігіне байланысты бұл процестің екі түрін ажырату қажет:

– бірінші – сөйлеудің онтогенезі тұрғысынан неологизациялану процесі. Зерттеулерге сүйенсек, 16 ай толғаннан бастап сәби күн сайын 10 жаңа сөзді меңгереді;

– екіншісі – жаңа технологиялардың пайда болуы, ақпарат ағынының қарқыны және жаһандық ақпараттық, әлеуметтік, желілік кеңістіктің ұлғаюының ықпалымен ересек адамның менталды лексиконының кеңеюі және үздіксіз толығыуы тұрғысынан неологизациялану процесі. Менталды лексиконның қалыптасуы өмір бойы жүреді және оның нәтижелілігі адамның танымдық, категориялдау әрекетіне, сондай-ақ жалпы мәдени контекстке тікелей тәуелді болады [8].

Соңғы жылдары ғалымдар тарапынан менталды лексикон ұғымын зерттеуге қызығушылық артты, сәйкесінше аталған ұғымның мазмұндық көлемі кеңейді. Мәселен, Дж. Тейлор [9] зерттеу еңбегінде менталды лексиконды лексикалық бірліктерді ғана емес, олардың қолданысы туралы ақпаратты сақтайтын қойма ретінде қарастырады. Ол менталды лексиконды «менталды корпус» деп атайды. Менталды лексикондағы бірліктер сөздің дыбысталуы, нақты бір сөздің тіркесімділігі, қолданыс жиілігі мен контекстік қолданысы туралы ақпараттарды да сақтайды [10].

1 MAYIS SOSYAL POLİTİKALAR VE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

1 Mayıs 2019 / Ankara - Türkiye

Жаңа сөздерді жасаудағы когнитивтік және коммуникативтік параметрлердің арақатынасына қатысты проблемаға тоқталайық. Жаңа сөзді жасауда ең алдымен коммуникативтік-прагматикалық факторлар алға шығады. Мәселен, классикалық шешендік өнердің постулаттары бойынша жаңа троптардың жасалу себептері: а) атау берілмеген заттар мен құбылыстарға атау беру қажеттілігі; ә) ерекше мәнерге мән беру; б) әдемілікке мән беру. Олай болса, осы үштік – жаңа сөз жасауға негіз болатын басты прагматикалық уәждер. Алайда жаңа сөз жасауда когнитивтік факторлардың ықпалы болатынын ескеру қажет. Атау жоқ нысанға атау беру қажеттілігі белгілі бір дәрежеде когнитивтік импульсті тудырады. Себебі жаңа сөз – жаңа концептілерді енгізудің тәсілі.

Жаңа лексикалық бірліктерді жасауда прагматикалық уәждермен қатар, нормадан ауытқу (девиация) – сөздің жаңа мағынаның тууына түрткі болатын әдеттегіден тыс контекстегі қолданысын ескеру қажет. Мәселен, *тұсаукесер* (этно.) сөзінің «қандай да бір жаңа фильмді, кітапты т.б. көпшілікке ресми түрде ұсыну, таныстыру» контексіндегі қолданысының нәтижесінде жаңа мағына пайда болған. Олай болса, жаңа сөздердің жасалуында коммуникативтік факторларға басымдық беріледі.

Сонымен қатар жаңа сөздің жасалуында когнитивтік және коммуникативтік факторлардың арасалмағындағы өзгерістерді, факторлар арасындағы басымдықтық ауысуын да байқауға болады.

Затқа атау беру үшін референтті сәйкестендіру қажет және сөйлеушінің когнитивтік жүйесіндегі орнын анықтап, оны категориялау керек. Бұдан кейін субкатегориялау (сол категориядағы басқа бірліктермен салғастыру) процесі жүреді. Осыдан кейін ғана жаңа атауды іздеу басталады. Бұл ретте когнитивтік фактор бірінші орынға шығады.

Когниция контексте тәуелді және интеракцияға, әлеуметтік өзара ықпалға және мәдени дәстүрлерге негізделеді. Бұл тұжырым М. Бахтин, В. Волошинов және Л. Выготскийлер тарапынан ұсынылған еді. Категориялау және субкатегориялау бір кәсіби салаға, әлеуметтік, этникалық және гендерлік топқа тиесілі адамдар тарапынан жүзеге асады және сәйкес атауды таңдау осы прагматикалық релевантты параметрлердің біріне байланысты болады.

Сонымен қатар креативті ойлауға эмоционалды компонент тән, жаңа сөзді жасаушының эмоционалды күйі жаңа нысанға ат беру процесіне ықпал етеді. Басқаша айтқанда, жаңа сөздің прагматикасы сөйлеушінің бастапқы және әмбебап психологиялық ниетін кодтайды.

Екінші жағынан жаңа сөзді жасауда сөзжасамның негізгі когнитивтік тетігі ретінде ұқсату әрекеті де байқалады. Е.С. Кубрякова «Ұқсату туралы толғанысында» белгі таңбалардың жаңа комбинаторикасындағы немесе тілдік құралдарды таңдаудағы сөйлеушінің жаңашылдығын қарастыра отырып, ұқсату процесінің тетіктеріне назар аударады және тілдегі инновацияны қарастырудың жаңа қырын ұсынады.

Жаңа сөздердің конвенционализация (*conventionalisation – the act of conventionalizing; conforming to a conventional style / конвенционализация – шартты норма, біріздендіру актісі, бір стильге бейімделуі*) процесіне түсуіндегі когнитивтік және прагматикалық факторлардың арасалмағын талдау мына жағдайда прагматикалық параметрлердің басымдығын көрсетеді, атап айтқанда, сөз қайта қолданысқа түскенде сол контекстегі қосымша прагматикалық белгілерді өзіне сіңіріп алады. Алайда конвенционализация процесінде когнитивтік тетіктер де белсенділік танытады. Тыңдаушы сөзді қабылдағанда инференция орын алады. (*Инференция – лингвистикалық прагматикадағы маңызды ұғым; коммуникацияға қатысушыда интерпретация процесінде қалыптасатын ой тұжырымы. Ол ағымдағы жағдаяттық контекстегі немесе алдыңғы сөйлеу контексіндегі ақпараттың немесе өмірлік*

1 MAYIS SOSYAL POLİTİKALAR VE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

1 Mayıs 2019 / Ankara - Türkiye

тәжірибенің, әлеуметтік-мәдени білімнің негізінде жүзеге асуы мүмкін [11]). Жаңа сөздің мағынасы адресант (ақпаратты беруші) тарапынан инференциялануы керек және оның когнитивтік жүйесіндегі анағұрлым фреймге интеграциялануы тиіс.

Алайда инференция мүмкін болмайтын жаңашылдықтың белгілі бір шегі болады. Коммуникацияның когнитивтік табиғаты туралы айтқан Витгенштейн коммуникацияда мүлде жаңа және мүлде ескі ақпараттың мәнсіз екендігін де көрсеткен. Яғни а) толықтай ескі апарат артықтық етеді, ол тыңдаушыны коммуникацияға қатысыға итермелемейді; ә) ал мүлде жаңа ақпарат реципиенттің когнитивтік жүйесінде интеграцияланбайды. Ақпарат ағыны осы екі полюстің ортасында болуы керек, бұлай болмаса олар релеванттылыққа ие болмайды [12].

Қорыта келгенде, лексикондағы креативтілік проблемасын коммуникативтік және когнитивтік факторлардың өзара байланысы тұрғысынан «тілдегі креативтілік vs. тілдік тұлғаның креативтілігі» шеңберінде қарастыру когниция мен коммуникацияның күрделілігі, өзара ықпалдастығы және өзара тәуелділігі туралы тұжырым жасауға мүмкіндік береді. Бұл нақты бір тілдік лексикалық жүйесінен де, менталды лексиконда да көрініс табады. Жаңа сөз құбылысын когнитивтік аспектіде талдау жоғарыда аталған теориялық проблемалармен байланыста талданса, тілдің лексикалық қабатындағы неологизация процесінің оңтайлы әрі нәтижелі болуы әлеуеті арта түсері сөзсіз.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 Кубрякова Е.С. В поисках сущности языка // Вопросы когнитивной лингвистики, 2009. №1. – С. 5–12.
- 2 Mednick S.A. The associative basis of the creative process. Psychological Review, 69, 1962. – P. 220–232.
- 3 Thagard, Paul and Terrence C. Stewart. The АНА! Experience: Creativity through emergent binding in neural networks. Cognitive Science 35, 2010. – P. 1–33.
- 4 Заботкина В.И. Креативность в лексиконе: взаимодействие когниции и коммуникации // Язык. Культура. Перевод. Коммуникация: сборник научных трудов. Выпуск 2: сборник, электронное издание сетевого распространения / коллектив авторов. – М.: «КДУ», «Добросвет», 2018. // <https://bookonline.ru/node/2692>
- 5 Beaty, R. E., Benedek, M., Silvia, P. J., Schacter, D. L. Creative cognition and brain network dynamics. Trends in Cognitive Sciences, 20, 2016. – P. 87–95.
- 6 Jauk, E., Benedek, M., & Neubauer, A. C. The road to creative achievement: A latent variable model of ability and personality predictors. European Journal of Personality, 28, 2014. – P. 95–105.
- 7 Кубрякова Е.С. Новые единицы номинации в проектировании картины мира на транснациональные проблемы языка и транснациональные принципы: Мат-лы междунар. науч. конф. – М.; Тамбов, 2004.
- 8 Zabotkina, V. I., Boyarskaya, E. L. Sense disambiguation in polysemous words: cognitive perspective / V. I. Zabotkina, E. L. Boyarskaya/ Psychology in Russia: State of the Art. M.: Lomonosov Moscow State University, Russian Psychological Society, 2013. – Vol. 6, Issue 3. – P. 60–67.
- 9 Taylor J. R. The mental corpus: How language is represented in the mind. – N.Y.: Oxford University Press, 2012. – 336 p.
- 10 Заботкина В.И. Слово и смысл. Монография. – М.: Издательский центр РГГУ, 2012. – 420 с.
- 11 Инференция // https://ped_recheved.academic.ru/

1 MAYIS SOSYAL POLİTİKALAR VE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ
1 Mayıs 2019 / Ankara - Türkiye

- 12 Wittgenstein L. Philosophical Investigations. Oxford: Blackwell; – N.Y.: Macmillan, 1953.